

Balears enfront de la crisi

Carles Manera

Catedràtic d'Història Econòmica de la UIB

Aquesta crisi és diferent de les anteriors pel seu propi origen: una causa, diguem-ne, natural, un virus. I amb una afectació planetària, la qual cosa situa tots els governs del món en un estat gairebé simètric, de permanent incertesa i de lògica imprevisió en les mesures anunciades i que s'han d'aplicar. En un marc global es parla de:

-Relocalitzar processos productius industrials, atenent la gran fragilitat que suposa dependre de deslocalitzacions llunyanes amb informacions que no sempre són simètriques.

-Incentivar una certa autarquia econòmica, inferida pel tancament de fronteres i per la caiguda del comerç internacional. Això pot ser més visible a l'Àsia i als Estats Units, on els mercats interiors són molt amplis, tot i que en el primer continent les disparitats de renda són molt elevades. Per a la Unió Europea, aquesta via és el camí al precipici i a l'explosió de l'euro per la inexistència d'un federalisme polític i econòmic.

-Esperonar, com a conseqüència dels dos punts anteriors, sortides nacionals a la crisi, al marge de possibles col·laboracions supranacionals, fórmules que fins i tot podrien incentivar polítiques aranzelàries més estrictes amb la intenció de protegir els propis teixits econòmics.

Aquesta trilogia pot tenir conseqüències complicades per a l'economia mundial, i, sens dubte, rubricar la recessió. Els tancaments econòmics no han contribuït generalment a apaiagar les crisis. En el cas que ens ocupa, la particularitat és que ens trobem enfront d'una pandèmia que, en el camp sanitari, necessita aïllaments efectius. Aquesta, per exemple, és una de les grans lliçons de l'epidèmia de la grip del 1918: els confinaments foren molt contundents per resoldre els problemes de contagi i, a l'esfera econòmica, aquelles regions que més feren pels confinaments foren després les que més ràpidament es recuperaren (vegeu el recent

treball de Sergio Correia, Stephan Luck i Emil Verner¹). Ara bé, si hom observa el front econòmic, les vies de fugida de la crisi impactada pel coronavirus no poden descansar sobre estratègies particulars, unidireccionals: s'imposen visions de conjunt, de manera que les institucions existents, de caire supraestatal, puguin executar projectes i, sobretot, canalitzar recursos, per fer tangibles les represes econòmiques. Qualsevol plantejament que es faci no pot eludir aquest condicionant per uns motius específics:

-La magnitud de la crisi i la seva profunditat impossibiliten que les hisendes regionals i fins i tot nacionals tinguin capacitats suficients per fer front als desafiaments de tota mena que es presenten, i que es focalitzen a estimular la producció -amb més inversions- i el consum -amb majors facilitats de crèdit i d'ajudes a famílies i petites i mitjanes empreses.

-Això infereix una cadena que s'articula de manera molt dinàmica -i fèrria-, de manera que, en els moments actuals, proposar canvis de models productius i/o polítiques de creixement -dos reclams que sovintegen a Balears- ha de tenir ben present que això podrà ser factible si la cadena econòmica i financera funciona amb agilitat. Les qüestions de sobirania econòmica resten molt enfora d'aquesta idea que exposem.

L'estratègia, per tant, es pot dividir en cinc diferents plànols, que s'han d'articular:

1. Intern: calibrar les capacitats pròpies a partir d'exercicis realistes i solidaris de tots els agents econòmics, socials i po-

lítics implicats. Anàlisi del pressupost de la CAIB i de la seva possible flexibilització en algunes partides.

2. Interregional: reforçada especialment amb les regions de l'Arc Mediterrani i les Canàries per la seva afectació turística.

3. Nacional: intensificació dels contactes amb el govern central. Aquí la Delegació del govern pot jugar un paper significatiu, per tal de facilitar la comunicació amb els ministres esmentats anteriorment.

4. Supranacional: no menys tenir les connexions regionals ja existents amb Brussel·les i emfasitzar, a més, la realitat insular i discontinua geogràfica de la nostra economia, amb una dependència enorme de l'afluència turística. Aquí el dictamen europeu que està fent la Direcció General de Relacions Exteriors -amb el suport del CES europeu i de Balears- és un factor més explicatiu davant el Comitè de les Regions Europees.

5. Importància de la formació d'un gabinet reduït encapçalat per la presidenta per encarar la crisi, amb la col·laboració d'experts nomenats pel mateix Govern i pels agents econòmics i socials, que contribueixin, si més no, a aportar reflexions i arguments que, no obstant això, haurien de tenir un punt nodal, exigible: aportar vies de sortida, solucions realitzables en temps, tot fugint d'utopies i, alhora, de cofoïsmes. Eludir, per tant, l'especulació teòrica i les elucubracions.

¹papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3561560

“

En l'epidèmia de la grip del 1918, les regions que més feren pels confinaments foren les que més aviat es recuperaren

'Full retard'

Com ens va ensenyar l'actor multioscaritzat australià Kirk Lazarus, interpretat per Robert Downey Jr. a *Tropic Thunder*, fins i tot l'estupidesa més tenaç té graus: es pot ser 'retard' o 'full retard', i 'you never go full retard'. Val la pena tenir-ho present, perquè vivim uns temps en què la matraça constant intenta aplanar les idees i ens repeteix insistentment allò que els extrems es toquen, posant en un mateix nivell les idees d'uns i altres, amb el pretext d'una mal entesa imparcialitat, de manera que acabem donant abast a discursos anacrònics que haurien d'estar ja superats.

No es tracta de limitar el debat o desterrar la moderació, sinó de no perdre el temps, que el debat vagi cap a algun lloc.

I que consti que pens que almanco els que ens dedicam al periodisme si que hem de fer l'esforç de ser equidistants, però això no significa que tot val.

De fet, em sorprèn la mala premsa de l'equidistància avui dia, perquè, almanco de partida, l'equidistància em sembla la posició més racional: examines dues posicions enfrontades des de certa distància i després intentes decidir quina és la que et convenç més, però sense partir d'idees preconcebudes, acceptant que pots estar equivocac. Això està bé.

El problema no és tant l'equidistància com la neutralitat, perquè davant certes coses no pots quedar de braços plegats i pensar que tant és una posició com l'altra, perquè no és així. No pot ser així.

Aquest és precisament el discurs de la dreta més reaccionària: que la violència exercida per homes contra dones és igual que la violència exercida per dones contra homes; que les brutals i injustificades agressions durant la República exercides per exaltats incontrolats i les salvatjades durant la guerra són equiparables a la venjança sistemàtica i sense pietat de la repressió franquista contra població civil un cop guanyada; que un grup d'incontrolats cremant contenidors justifica la brutalitat desfermada d'una força d'agents entrenats i pagats per exercir la violència amb el permís de l'Estat, etc.

I no, no és igual. Per descomptat que no ho és. Només pots pensar que és el mateix passant per alt tots els detalls, ignorant el context històric, les motivacions de cada part, qui està a dalt i qui a baix, qui ostenta el poder i defensa els seus privilegis i qui està esclafat i indefens, qui pressiona el genoll contra el

coll d'algú a terra i qui intenta respirar... És a dir, ignorant completament tot allò que, de fet, importa. I les víctimes d'aquestes simplificacions, curiosament, sempre solen caure del mateix costat.

Es com el mantra aquell que sentiem a classe de filosofia a l'institut, que tot era relatiu. Ho solien dir sempre els mateixos, com si dir tal cosa fos bastant profunda i intel·ligent, quan en el fons només arriba a tremenda demostració de peresa mental. Si, òbviament, si el color vermell és més guai que el verd és relatiu, gràcies; però si exercir la violència sense motiu contra una persona indefensa està bé o malament no ho és. No és ni remotament relatiu.

Els dilemes morals o les idees polítiques potser són complexes, potser estaran plenes de matisos i mencions, però no són relatius: seran pocs, però hi ha d'haver uns pilars fermes i inamovibles. Hi ha d'haver alguna veritat absoluta. I trobar-la és esgo-

tador i frustrant, clar, però esborrar-nos i dir que "tot és relatiu" i que "els extrems es toquen" equival a assumir que tot val, que tota posició és igualment legítima, i això ha suposat obrir la porta a l'estat actual, en què tot és vera i mentida alhora, en què fins i tot els fets més bàsics són considerats verídics o falsos segons convé a cada bàndol. Però per molt que la realitat sigui, com l'estupidesa, molt més complicada del que voldríem, hi ha d'haver coses certes, idees fermes i sòlides en què puguis confiar. Hi ha d'haver fets contrastats.

Per ara jo tenc això: 'you never go full retard'. Hem de començar per algun lloc.

Joan Cabot
Periodista